

Sra. Alcaldesa e membros da Corporación Municipal.

Sra. Deputada de Cultura e demais deputados e deputadas da Deputación Provincial de Lugo.

Premiadas e premiado.

Amigas e amigos.

Non é un feito menor a celebración que nos convoca, nesta que hoxe ben se podería considerar a Casa da Palabra: palabra que pode sandar as cicatrices da memoria destes muros para os converter en fogar da cultura, pois a palabra e os pensamentos que a habitan son os que nos fan libres, humanos.

Un ano máis nos xuntamos na cidade de Lugo, *Capital da Literatura de Tradición Oral*, que conta a súa historia en anos e séculos, en milenios, para celebrarmos o tesouro inmenso da nosa tradición oral, e nela honramos os seus contadores e contadoras, aquelas que nas maos ou no cantar levan a luz desta terra; a súa palabra, que é alento da alta serra e murmurio cálido do eido, música da fraga e do mar que dá o pan cando nos ama e veste co seu vento mareiro, tremelucante nas súas espumas, e que cando non nos ama, dános a dor.

Se os sinos das campás da igrexa da nosa infancia son os sons máis próximos ao latexar do corazón da propia nai, podemos dicir que a quen hoxe premiamos, traen na súas voces e nas súas maos os latexos do corazón desta terra, a respiración do mar e as súas lendas, coas que tecemos os soños nosos, coas súas ledicias, e as súas dores.

É de xustiza celebrarmos como Mestres e Mestras da Memoria a quen debullaron os días da súa longa e fértil vida -vivida no duro labor dos traballos nos eidos do mar e da terra- ao tempo que eran depositarias do que de máis nobre e fermoso nos constitúe aos galegos. Son Mestres e Mestras en transmitir, despois de peneirar á luz do noso presente, o herdo cultural, humano, que recibiron de quen nos precederon.

Nestes momentos nos que soan todas as alarmas sobre a regresión no uso do noso idioma, é cando aquilo que vive na máis fonda raíz da nosa tradición oral permite que poidamos facermos pé en terra firme. É o que nos sostén.

O noso extenso e intenso patrimonio de cultura oral é o lugar dende onde poder construímos o que hoxe habita a cerna do noso idioma. Idioma que é a suma de pensamento e materia, dos ritmos do chover ou da onda que nace e morre na area, é musica e rítmico falar da emoción no riso e na mágoa. Con todo isto, mestura do sentir e do coñecer, construímos a alma galega ou o espírito galego -en palabras de Otero Pedrayo-; con esta alma sedimentada con paciencia xeolóxica, como o sábrago sedimentou nos camiños, é que facemos a nosa interpretación do mundo.

Sabemos, pois, que cada lingua ten unha alma propia, e sabemos que isto é o froito dun longo e duro camiño que fomos camiñando colectivamente xeración tras xeración, deixando na memoria dos séculos as pegadas do noso camiñar.

Sabémolo e así o recoñecemos hoxe: a riqueza do noso idioma, da nosa literatura, gozámola grazas a transmisión que a tradición oral e os seus Mestres e Mestras fixeron chegar até nós: un cofre cheo de alfaías que é para nós unha ferramenta de coñecemento. É por isto que cada vez é máis necesaria a súa posta en valor como a mellor forma de que esta cultura con maiúsculas se manteña viva. A tradición oral, transmitida nas escolas da mao dos propios contadores e contadoras, sería una das mellores restauracións do noso patrimonio inmaterial; debera estar dentro dos programas de escolarización.

Neste libro aberto que é esta cidade de Lugo podemos ler que somos fillos daqueles secretos antepasados que viviron esta terra antes de nós, fillas dos mundos que soñaron, herdeiros da súa palabra; fillos dos seus soños, dos que nos foron transmitidos por aqueles que crearon as verdades nosas e que hoxe precisamos para ver máis aló da tona da realidade. Somos fillos e fillas da súa palabra, a que atravesando os séculos chegou até as Mestras e o Mestre que hoxe premiamos e recoñecemos, e que nos permite ler a nosa propia identidade.

As escritoras e escritores galegos somos fillos da nosa tradición oral, do que foi e segue a ser maxinado colectivamente; nesa realidade inmaterial habitan moitas, todas as realidades -tamén a aínda non pensada, a realidade por crear-, as novas formas de falar, de pensar, de existir. Grazas a ela os escritores podemos crear a través da beleza coa palabra, coa escrita.

Así a Sección de Literatura de Tradición Oral, con Antonio Reigosa á súa fronte e todo o Consello Directivo da Asociación de Escritoras e Escritores en Lingua Galega, consideramos que é unha obriga colectiva e unha responsabilidade social identificar e recoñecer publicamente aqueles homes e mulleres que posúen o saber da nosa tradición á luz do presente. Neles recoñecemos e recoñecemos os alicerces humanos do noso Patrimonio Cultural Inmaterial.

Sobre deles erguemos as máis sólidas paredes do noso fogar comunal. No seu saber habita o sentir e o soñar da nosa identidade. Grazas a eles alimentamos a esperanza.

*Centro Cultural Vello Cárcere de Lugo, 27 de maio de 2017*  
*Cesáreo Sánchez Iglesias*  
*Presidente da Asociación de Escritoras e Escritores en Lingua Galega*